

Bijlage 3. Behandeling van de adviezen en opmerkingen bij het ministerieel besluit tot voorlopige bescherming als archeologische site van de burcht van Kolmont in Tongeren (Overrepen)

Provincie: Limburg

Gemeente: Tongeren, 18de afdeling, sectie B

Objectnummer: 4.04/73083/104.1

-

Dossiernummer: 4.001/73083/103.1

Omschrijving:

De burcht van Kolmont,
Burchtstraat zonder nummer en Oude Kolmontstraat zonder nummer

Mij bekend om gevoegd te worden bij het besluit van heden:

Brussel, 27/03/24

De Vlaamse minister van Financiën en Begroting, Wonen en Onroerend Erfgoed,

Getekend door: Matthias Diependaele (Sig)
Getekend op: 2024-03-27 16:58:22 +01:00
Reden: ik keur dit document goed

Matthias DIEPENDAELE

1. Adviezen en opmerkingen uitgebracht voorafgaand aan de voorlopige bescherming

1.1. Adviezen uitgebracht door de departementen en agentschappen van de beleidsdomeinen Omgeving, MOW en LV

1.1.1. Beleidsdomein Omgeving

Het advies werd gevraagd op 13 november 2023.

Het Instituut voor Natuur en Bosonderzoek (INBO) bracht op 3 december 2023 een gunstig advies uit met opmerkingen.

Het INBO toetste de beheersvoorstellen in het beschermingsdossier aan de natuurwetenschappelijke doelstellingen en stelt dat het wenselijk is om in de nabije toekomst een geïntegreerd beheersplan op te maken om de cultuurhistorische en ecologische (en wetenschappelijke) doelen voor het boslandschap, de archeologische site en de burchtruïne zo goed mogelijk op mekaar af te stemmen.

Daarbij is het vanuit natuurwetenschappelijk oogpunt essentieel dat zo weinig mogelijk geraakt wordt aan het statuut en de doelstellingen van spontaan ontwikkelend, onbeheerd bos. Deze spontane ontwikkeling is hier immers al minstens 50 jaar aan de gang (wat heel uitzonderlijk is in Vlaanderen), en sinds ruim 20 jaar ook wettelijk vastgelegd.

Het INBO stelt in hun advies dat de maatregelen die worden voorgesteld binnen de bescherming van het monument en de archeologische site weinig conflicterend zijn daarmee. De perimeter van de burchtsite zelf was al van in het begin uitgesloten van het integraal bosreservaat, en bij vastlegging van de zone voor integraal reservaat was al bepaald dat de burchtsite en de burchthelling waren uitgesloten uit het integraal statuut, en dat daarbinnen alle nodige maatregelen die nodig waren voor de bescherming van de historische elementen konden worden genomen. Bomen die dreigen te ontwortelen worden nu reeds preventief geveld, en de braamstruwelen op de burchthelling werden recent nog gemaaid om een meer grazige vegetatie te ontwikkelen die de erosiegevoeligheid zou moeten verbeteren.

Deze zone is echter beperkt tot de burchtsite zelf en de burchthelling. De afbakeningen van zowel de archeologische site als het monument omvatten ook de daaropvolgende droge wal en zones verder naar het noorden, en beslaan ongeveer 2,5 ha van het reservaat. Dat is meer dan 10% van de totale oppervlakte van het (reeds kleine) reservaat. Hoewel hier ook vanuit cultuurhistorisch oogpunt weinig ingrepen zijn voorzien, zal het toch belangrijk zijn om grondig af te wegen of ingrepen hier überhaupt noodzakelijk zijn, om te vermijden dat ze conflicteren met de lopende wetenschappelijke proefopstelling.

Als beheermaatregel wordt voor de holle wegen en bomenrijen voorzien in een actief beheer om deze in het landschap te bestendigen en accentueren. Voor de markante bomen wordt gedacht aan actief beheer (veteraanbeheer, dat is vrijstellen en snoeien) om hun levensduur te verlengen. Dergelijke ingrepen gaan rechtstreeks in tegen het basisprincipe van spontane ontwikkeling, waarin enkel in passief behoud van deze elementen wordt voorzien. In het kader van het geïntegreerde beheersplan kan bekeken worden in hoeverre maatregelen noodzakelijk of mogelijk zijn voor een aantal van deze elementen in de buitenranden van het bos. Voor de erfgoedelementen die zich middenin het beschermde reservaat bevinden adviseren wij om hier enkel een 'passieve bescherming' te voorzien, aangezien elke actieve ingreep hier problematisch is in functie van de basisdoelstelling van dit reservaat. Deze passieve bescherming zou ook moeten volstaan om de eerder opgesomde erfgoedelementen die actueel in het bos voorkomen te behouden.

Inzake de bescherming als archeologische site stelt het INBO dat de bescherming een extra beschermingsstatuut biedt aan het unieke bosgebied van Kolmontbos, en dat dit dan ook aanbevelenswaardig is.

Behandeling van het advies:

Wat de beeldbepalende bomen op de burchtruïne en in Kolmontbos betreft, wordt gevraagd om het regulier beheer binnen het bosreservaat erop af te stemmen om deze bomen zo lang mogelijk in stand te houden. Een aangepast individueel veteranenbeheer kan hiertoe bijdragen maar wordt binnen de bescherming niet verplicht. Ook voor de begeleidende beplanting bij de holle wegen en de lijnaanplantingen in de bosrand wordt gevraagd deze zo lang mogelijk herkenbaar te houden binnen het gevoerde bosbeheer.

Ter verduidelijking wordt in de beheersdoelstellingen in het ministerieel besluit de verwijzing naar een aangepast individueel veteranenbeheer geschrapt.

Conclusie: Het advies heeft invloed op het inhoudelijk dossier en op het ministerieel besluit. Het inhoudelijk dossier en het ministerieel besluit zijn als volgt aangepast: in de tweede beheersdoelstelling werd volgend zinsdeel geschrapt: *Een aangepast individueel veteranenbeheer kan helpen.*

Het Agentschap Natuur & Bos (ANB) bracht op 23 december 2024 een gunstig advies uit. Het advies maakt integraal deel uit van het beschermingsdossier.

Het Agentschap voor Natuur en Bos is bezig met de opmaak van een nieuw natuurbeheerplan voor haar eigendommen in en rond het Kolmontbos. Dit natuurbeheerplan zit in de laatste fase voor indiening. Het Agentschap voor Natuur en Bos stelt in hun advies dat men niet de intentie heeft om dit in de (nabije) toekomst om te vormen naar een geïntegreerd beheerplan.

Wat de veteraanbomen en lijnbeplantingen betreft, voorziet het natuurbeheerplan deze te behouden, maar hiervoor worden geen actieve beheermaatregelen voorzien. De doelstellingen in het natuurbeheerplan zijn gericht op het optimaal van beheer van het bos in zijn geheel, niet zozeer op het behoud van individuele bomen of elementen.

Het Agentschap voor Natuur en Bos gaat niet akkoord dat er voor de handelingen die staan opgesomd in artikel 5 telkens een voorafgaande toelating aan het Agentschap Onroerend Erfgoed zou moeten gevraagd worden. Op haar percelen in eigendom en in technisch beheer van ANB, moet ons Agentschap immers de nodige handelingen en beheerwerken kunnen uitvoeren in kader van de (natuur)doelstellingen die in het natuurbeheerplan worden vastgelegd (en gemachtigd).

Het Agentschap voor Natuur en Bos stelt desgevallend voor dat de beheermaatregelen voor het bereiken van de doelstellingen zoals ze zullen worden opgenomen in het natuurbeheerplan worden vrijgesteld van een voorafgaande toelating door het Agentschap Onroerend Erfgoed en dat dit als dusdanig in het ministerieel besluit wordt opgenomen.

Het Agentschap voor Natuur en Bos verleent een gunstig advies mits:

- De beheermaatregelen noodzakelijk voor het bereiken van de doelstellingen zoals deze zullen worden bepaald in het aankomende natuurbeheerplan worden vrijgesteld van een voorafgaande toelating door het Agentschap Onroerend Erfgoed. Dit dient als dusdanig in het ministerieel besluit opgenomen te worden.*
- Men ermee akkoord gaat dat er vanuit het Agentschap geen actief beheer wordt gevoerd voor wat betreft de veteraanbomen en aanwezige lijnelementen.*

Behandeling van het advies inzake de bescherming als archeologische site:

Het Agentschap voor Natuur en Bos is eigenaar van een site met een belangrijke archeologische waarde. Omwille van deze archeologische waarde wordt de site beschermd. Er wordt beschermd van uit het algemeen belang. Het algemeen belang en de erfgoedwaarden worden in dit advies niet in vraag gesteld.

ANB stelt als voorwaarde om in het beschermingsbesluit op te nemen dat de beheermaatregelen voor het bereiken van de doelstellingen, zoals bepaald in artikel 5, worden vrijgesteld van een voorafgaande toelating door het Agentschap Onroerend Erfgoed. Het natuurbeheerplan type 4 voor dit gebied is in opmaak, er is nog geen concreet document voorhanden. In een beschermingsbesluit kan geen vrijstelling van toelatingsplichten verleend worden op basis van een document dat nog niet bestaat. Op deze voorwaarde van ANB kan dus niet worden ingegaan.

Wel is het zo dat zodra de bescherming er is, het natuurbeheerplan voor advies wordt voorgelegd aan het Agentschap Onroerend Erfgoed. Via dit plan kan dan geregeld worden dat werken vrijgesteld worden van toelating, zolang dit plan geldt.

Het is dus niet mogelijk om in het ministerieel besluit van de bescherming als archeologische site een vrijstelling op te nemen voor de toelatingsplichtige handelingen die worden opgesomd onder artikel 5. Het Agentschap voor Natuur en Bos kan vermijden dat men telkens een toelating dient aan te vragen door een (geïntegreerd) beheersplan op te stellen voor de archeologische site. Uit adviezen uitgebracht door zowel het INBO als de stad Tongeren blijkt ook een duidelijke vraag naar een dergelijk geïntegreerd beheersplan.

Voor elk beschermd onroerend goed geldt het actief en passief behoudsbeginsel. Het betekent ook dat een zakelijkrechthouder en gebruiker verplicht is het beschermd onroerend goed als een goed huisvader te beheren en het dus niet te verwaarlozen. Hieronder valt ook actief beheer.

Wat het beheer betreft van de veteranenbomen en lijnaanplantingen, wordt gevraagd om het regulier beheer binnen het bosreservaat er op af te stemmen om deze bomen zo lang mogelijk in stand te houden binnen het gevoerde bosbeheer. Een aangepast individueel veteranenbeheer kan hiertoe bijdragen maar wordt binnen de bescherming niet verplicht. Voor het Agentschap Onroerend Erfgoed volstaat een passief beheer van deze elementen gericht op behoud. Ter verduidelijking wordt in de beheersdoelstellingen in het ministerieel besluit de verwijzing naar een aangepast individueel veteranenbeheer geschrapt.

Conclusie: Het advies heeft invloed op het inhoudelijk dossier en op het ministerieel besluit.

Het inhoudelijk dossier en het ministerieel besluit zijn als volgt aangepast:

In de tweede beheersdoelstelling werd volgend zinsdeel geschrapt: *Een aangepast individueel veteranenbeheer kan helpen.*

Het departement noch de overige agentschappen brachten een advies uit over de bescherming van het onroerend goed. In uitvoering van artikel 6.1.3 van het Onroerenderfgoeddecreet zijn de adviezen gunstig.

1.1.2. Beleidsdomein Mobiliteit en Openbare Werken

Het advies werd gevraagd op 13 november 2023.

Het departement noch de agentschappen brachten een advies uit over de bescherming van het onroerend goed. In uitvoering van artikel 6.1.3 van het Onroerenderfgoeddecreet zijn de adviezen gunstig.

1.1.3. Beleidsdomein Landbouw en Visserij

Het advies werd gevraagd op 13 november 2023.

Het departement noch de agentschappen brachten een advies uit over de bescherming van het onroerend goed. In uitvoering van artikel 6.1.3 van het Onroerenderfgoeddecreet zijn de adviezen gunstig.

1.2. Advies uitgebracht door de betrokken gemeente Tongeren

Het advies werd gevraagd op 13 november 2023.

Het college van Burgemeester en Schepenen bracht op 4 december 2023 een gunstig advies uit over deze bescherming. Het advies maakt integraal deel uit van het beschermingsdossier.

Behandeling van het advies:

Het stadsbestuur dringt er wel op aan dat er bij het opstellen van nieuwe beheersplannen wordt gekozen voor een geïntegreerd beleidsdocument waarbij de doelstellingen vanuit natuurbehoud en onroerend erfgoed worden samengebracht in één afgestemde gebiedsgerichte visie en plan.

Conclusie: het advies heeft geen invloed op het inhoudelijk dossier en het ministerieel besluit.

1.3. Advies uitgebracht door de Vlaamse Commissie Onroerend Erfgoed (VCOE)

Het advies werd gevraagd op 13 november 2023.

De VCOE bracht op 18 januari 2024 een advies uit buiten termijn. Het advies is gunstig wegens laattijdigheid.

Conclusie: het advies heeft geen invloed op het inhoudelijk dossier en het ministerieel besluit.

1.4. Opmerkingen van de zakelijkrechthouders

De opmerkingen werden gevraagd op 13 november 2023.

Eén zakelijkrechthouder gaf een opmerking over de bescherming van het onroerend goed. De opmerking maakt integraal deel uit van het beschermingsdossier. Omwille van privacy-redenen zijn de opmerkingen van de zakelijkrechthouder(s) anoniem opgenomen in dit document. Het beschermingsdossier bevat een overzicht van de opmerkingen en de gegevens van de zakelijkrechthouder.

Behandeling van de opmerkingen:

1.4.1. Opmerking 1

Een zakelijkrechthouder wijst het Agentschap Onroerend Erfgoed erop, in een e-mail ontvangen op 20 december 2023, geen eigenaar te zijn van: Tongeren, 18de afdeling, sectie B, perceelnummer 32C (deel).

Conclusie: de opmerking heeft geen invloed op het inhoudelijk dossier en het ministerieel besluit.

1.5. Conclusie voorafgaand aan de voorlopige bescherming

De uitgebrachte adviezen hebben invloed op het inhoudelijk dossier en het ministerieel besluit. Het inhoudelijk dossier en het ministerieel besluit werden als volgt aangepast: In het inhoudelijk dossier onder 3.1.1. Beheersdoelstellingen archeologische site en in de tweede beheersdoelstelling van het ministerieel besluit werd volgend zinsdeel geschrapt: *Een aangepast individueel veteranenbeheer kan helpen.*